

all stages of social production, intensively changing structuring economy taking into account the increasing role of this economically perspective form of public exchange.

In a branch section the service trade role in formation of economy begins to answer the material sphere. The group of leaders includes such types of service connected with the activity of investment funds and companies, firms occupied with operations with the real estate, marketing, management, hotel business, repair and reconstruction of rooms, the innovative companies, etc. At the same time it should be noted that, despite general economy value of these changes, scales of it "sectors of growth" in national economy are statistically underestimated. Therefore a clear policy of development of service trade which should be considered from a position of observed general structural changes which are factors of ensuring economic growth of national economy in general is necessary.

УДК 323.2:36(477)(045)

ФОРМУВАННЯ ТА АДАПТАЦІЯ НОВИХ ФОРМ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ДЕЙЧ М.Є.,
доктор економічних наук,
доцент, професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Донецького державного університету
управління

У статті проводиться аналіз соціальної політики в Україні та її порівняння зі станом соціального розвитку в європейських країнах. Це порівняння виявляє розбіжності в соціальних стандартах життя. Підсумком цього аналізу є висновок щодо необхідності переосмислення вітчизняних соціальних стандартів та запровадження інноваційної моделі соціального розвитку.

Ключові слова: інтеграція, соціальна відповідальність, сталий розвиток, суспільні відносини, модернізація.

В статье проводится анализ социальной политики в Украине и ее сравнение с направлением социальной политики европейских стран. В результате сравнения рассматриваются отличия социальных стандартов жизни. Результатом анализа является вывод о необходимости пересмотра отечественных социальных стандартов и внедрение инновационной модели социального развития.

Ключевые слова: интеграция, социальная ответственность, устойчивое развитие, общественные отношения, модернизация.

The article analyzes social policy in Ukraine and compares it with the direction of social policy in European countries. As a result of the comparison, differences in the social standards of life are examined. The result of the

analysis is the conclusion about the need to revise domestic social standards and introduce an innovative model of social development.

Keywords: *integration, social responsibility, sustainable development, social relationships, modernization, behavior.*

Постановка проблеми. Виконання дій по розвитку соціальної політики в нашому суспільстві є основою задля розвитку країни. Соціальна політика держави є складовою ситеми економічних та політичних відносин розвиненої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вимагає відповіді питання про ролі, місце та значення соціальної політики. На думку вітчизняних вчених, Колота А.М. [1] Новікової О.Ф. [2], підпорядкованість соціальної політики економічній, була типовою для доіндустріального суспільства, а в державі соціального типу, економічна політика повинна розглядатися, виключно, як складова соціальної політики, а людина – головна цінність та ціль соціально-економічного розвитку.

Мета статті. Проаналізувати стан сучасної соціальної політики в Україні, та запропонувати заходи щодо формування інноваційної моделі соціального розвитку.

Вклад основного матеріалу дослідження. Вхід України до європейської спільноти усвідомлюється в суспільстві вже не тільки як прагнення, але і як необхідність. Система соціальних стандартів та норм європейської спільноти повинна розвиватися і в українському суспільстві. Щоб відчувати себе суспільством яке може жити в колі розвинутих європейських країн, треба розвивати та впроваджувати в країні ті принципи та норми життя, за якими побудована державна політика на європейському просторі.

В теперішній час є можливість з урахуванням придбання досвіду, потреби безпеки і забезпечення людського та соціального розвитку, а також стратегічних перспектив, задуматися про нову модель соціальної політики, що є необхідною умовою розвитку громадського суспільства. Розуміння необхідності цього кроку зумовило проведення наукових досліджень, які виявили оцінки та помилкові підходи, не вірні стійкі стереотипи за моделями соціальної політики, про автоматизм економічного росту і рішення соціальних проблем в цьому зв'язку, підпорядкованості соціальної політики до соціального захисту і соціального забезпечення, відносно недостатнього обліку в соціальній політиці працездатного населення, а переважного її розповсюдження на дітей, молодь та не працездатних.

Такий несприятливий соціальний стан в Україні та наявність негативних стереотипів та перешкод, з якими звикло жити населення, вимагає адекватної державної політики і суспільної активності по їх зміні та подоланню. Проте її немає. Усвідомлення необхідності таких змін спонукає до пошуку конструктивних пропозицій відносно нових підходів до формування і реалізації соціальної політики в Україні.

Роль, місце та значення соціальної політики в сучасності потребує аналізу та осмисленню. На думку вітчизняних вчених, Колота А.М. [1] Новікової О.Ф. [2], підпорядкованість соціальної політики економічній, була типовою для доіндустріального суспільства. Сучасний стан соціальної політики

в державі фактично є абсолютно залежним від економічної політики. А в державах соціального типу, економічна політика повинна розглядатися, виключно, як складова соціальної політики, а людина – головна цінність та ціль соціально-економічного розвитку.

Проте це лише розкриває відношення економічної та соціальної політики, а залишається невизначеним, як співвідноситься політики з державною, науково-технологічною, інформаційною, екологічною сферами. Визначені сфери, де соціальна і економічна, є підсистемами загальної системи національної безпеки. Тому доцільно, пріоритетність соціальних інтересів визначати в системі національної безпеки. Це дасть підставу для формування особливостей соціальної політики в постіндустріальному суспільстві, для збалансованості цілей, принципів, пріоритетів та механізмів досягнення сталого розвитку в соціальній, економічній та екологічній сферах національної безпеки, а також визначення та наповнення змістом національної моделі соціальної політики при формуванні правового документа щодо розвитку соціальної держави.

Такі місце, роль та значимість соціальної політики повинні мати адекватне ставлення державного управління до соціальної сфери. Але, мабуть, ігнорування соціальних проблем і невідповідні дії щодо їх вирішення, свідчать про нерозвиненість соціального управління в державі, і невідповідність державної політики потребам людського та соціального розвитку, незатребуваність соціальних інновацій до розробки та впровадження, невикористання соціальних чинників для економічного зростання та інноваційного розвитку, а також відставання за соціальними правами, стандартам, гарантіям і свободам від розвинених країн.

Відповідальність за ефективність соціальної політики можливо затребувати, коли є сенс того, за що відповідати, і є той, хто повинен забезпечити реалізацію цього змісту, а також можна оцінити результати діяльності. Але ця схема в практичній площині не спрацьовує.

Так, на державному рівні існують інститути, що відповідають за ефективність соціальної політики. Це Кабінет міністрів, цілий ряд міністерств, таких як Мінсоцполітики, охорони здоров'я, освіти та ін. окремі департаменти а також структурні підрозділи, що відповідають за соціальну політику в цілому і за окремі її пріоритетні напрямки.

Законодавчі гілки влади також мають розповсюджену мережу структурних підрозділів, які несуть відповідальність за формування правових документів з соціальної політики та їх прийняття. Перш за все, це Комітет з питань соціальної політики та праці Верховної Ради України та інші комітети, які визначають законодавчу політику в сфері освіти, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення тощо. Кожен з народних депутатів України на етапі виборчих перегонів мав свою політичну платформу, в якій вирішення соціальних проблем виборців було пріоритетним.

Велика кількість органів і структур виконавчої та законодавчої влади на державному рівні, які причетні до формування та реалізації соціальної політики, не є показником певних досягнень в соціальній сфері.

Така безвідповідальність і не конкретність діяльності в соціальній сфері не випадкова. У положеннях про діяльність цих структур не внесені напрямками діяльності, і не визначається їх обов'язки по формуванню і реалізації соціальної

політики в цілому, а також за окремими її основними напрямками.

Ряд невпорядкованості діяльності щодо вирішення проблем у соціальній сфері простежується відповідно до обов'язків керівництва та держслужбовців певних інститутів. Так, коло оціночних показників їх діяльності, повинно містити такі, які визначають певну результативність у вирішенні соціальних проблем.

При формуванні державних стратегій розвитку відсутні адресати виконання заходів і не супроводжується відстеження реалізації стратегій через систему моніторингу, які містять показники ефективності запроваджених заходів. Таким чином, розробка і впровадження нової моделі соціальної політики при діючій системі державного управління є нереальною.

На регіональному рівні стан справ з соціальною політикою ще гірше. Спеціальних концепцій, стратегій, програм з питань соціальної політики немає ні в одному регіоні. В рамках більшості загальних стратегій соціально-економічного розвитку регіону визначені цілі досягнення соціальних цілей через підвищення рівня і якості життя, і заплановано здійснення певних заходів щодо розвитку освіти, охорони здоров'я, соціального захисту малозабезпечених, соціальної інфраструктури і т.д.

Таким чином, для формування моделі соціальної політики України, яка відповідає особливостям і потребам розвитку людини, суспільства, країни, необхідно визначити і реалізувати систему державного і регіонального управління, яка використовувала б важелі і механізми, спрямовані на людський, соціальний потенціал і забезпечила б сталий розвиток.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для вдосконалення державного і регіонального управління та забезпечення їх спрямованості на формування і реалізацію ефективної соціальної політики необхідно:

- розробити правовий документ з соціальної політики (концепція, стратегія, основні напрями і т.д.) з визначенням напрямків із розвитку людського потенціалу, накопичення людського і соціального капіталу, формування середнього класу з орієнтацією її на вимоги економіки інноваційного типу, з гарантією надання законодавчих прав і гарантій, з певністю положень, що стосуються міжнародних домовленостей і т.п. ;

- внести зміни і доповнення до законодавства для конкретизації обов'язків з питань соціальної політики та застосуванні відповідальності за їх невиконання;

- визначити відповідальність не тільки за державну, а й регіональну соціальну політику;

- удосконалити інформаційне забезпечення розвитку соціальної політики, ввести соціальний моніторинг з проблем людського розвитку на державному та регіональному рівнях;

- забезпечити розробку та впровадження адресної оцінки діяльності з соціальної політики на державному та регіональному рівнях управління;

- завершити процес визначення державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій;

- впровадити ефективні мотиваційні механізми активізації соціальної, трудової, підприємницької та інноваційної активності населення і працюючих, спрямовані на вирішення соціальних проблем;

- зменшити рівень нерівності в суспільстві, удосконалити систему

перерозподілу доходів за рахунок оптимізації податків і соціальних трансфертів, а також інших важелів;

- обґрунтувати і розмежувати соціальні функції держави та регіонів відповідно до повноважень, обов'язків та відповідальності за стан і перспективи людського і соціального розвитку;

- забезпечити реалізацію державних і договірних соціальних стандартів і гарантій, невідворотність відповідальності за їх невиконання, використовувати грошову компенсацію законодавчо встановлених соціальних гарантій і соціальних стандартів з конкретизацією джерел компенсаційних витрат;

- збільшити витрати держави на розвиток галузей соціальної сфери, що забезпечують формування людського капіталу – освіти, охорони здоров'я, культури, інформаційного забезпечення, фізичної культури;

- забезпечити розвиток соціальних зв'язків, соціального взаємодії всіх верств населення і всіх регіонів України;

- забезпечити підвищення рівня довіри громадян до органів державної та регіональної влади, налагодження соціального діалогу між владними структурами та громадськими об'єднаннями на рівні регіонів.

Для впровадження ефективної соціальної політики на регіональному рівні необхідно забезпечити розробку та реалізацію регіональної стратегії (програми) соціальної політики з певним взаємоузгодженням з державним документом з питань соціальної політики, і з виділенням особливостей регіону;

Реалізація визначених напрямів удосконалення механізмів соціальної політики дозволить сформуванню передумови для наближення соціальних стандартів життя до європейських, удосконалення співпраці в цьому напрямку між державою, бізнесом та інститутами громадянського суспільства.

Література:

1. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр. / За ред. А.М. Колота. –К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.

2. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О.В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.

Entrance of Ukraine into the European community is perceived in society not only as an aspiration but as a necessity. The system of social standards and norms of the European community should develop in the Ukrainian society. To feel by a society that can live in the circle of developed European countries, it is necessary to develop and implement the principles and rules of life, in which built public policy in Europe.

Currently, there is a possibility of taking into account the experience, needs security and human and social development as well as strategic perspective, to think about a new model of social policy, which is a necessary condition for the development of civil society. Understanding the necessity of this step has led to research that identified evaluations and erroneous approaches that are not true steady stereotypes on the models of social policy, about the automatism of economic growth and solution of social problems in this context, subordination of people and not

working. To improve national and regional management and support of their focus on the formation and implementation of effective social policy is necessary:

- to develop a legal instrument on social policy (concept, strategy, main directions, etc.) with identifying areas for the development of human potential, the accumulation of human and social capital, the formation of the middle class with its orientation on the requirements of innovative economy, with a guarantee of the provision of legislative rights and guarantees, with certainty of the provisions of international agreements;

- to improve information support of social policy development, to introduce social monitoring for the problems of human development at the state and regional levels;

- to ensure the development and implementation of a targeted evaluation of social policies at the state and regional levels;

- to complete the process of defining state social standards and state social guarantees;

- implement effective motivational mechanisms to promote the social, labor, business and innovative activity of the population and working to address social problems;

- to justify and delineate the social functions of the state and regions in accordance with the powers, duties and responsibilities for state and prospects of human and social development;

- to ensure the implementation of state and contractual social standards and guarantees, the inevitability of responsibility for their failure, to use monetary compensation statutory social safeguards and social standards with the clarification of the sources of compensation of expenses;

- to increase government spending on development of social sphere, ensuring the formation of human capital - education, health, culture, information security, physical culture;

- to ensure the development of social relations, social interaction of all segments of the population and all regions of Ukraine;

Implementation of the directions of improvement of mechanisms of social policy will allow to create prerequisites for the approximation of social life to European standards, the improvement of cooperation in this area between government, business and civil society institutions.